

Customkoll

Trött på plast? Sugan på en unik, handbyggd cykel anpassad efter dina mått och behov? Du är inte ensam. Handbyggda customcyklar blir mer och mer populära. Vi har kollat in några av de mest spännande rambyggarna just nu.

TEXT: STEFAN LARSÉN

FOTO: TILLVERKARNAS EGNA

Skräddarsytt för finsmakaren

När cykelindustrin dominerades av europeiska byggare var alla finare cyklar byggda för hand. Ofta också av samma man vars namn satt på underröret. För en blygsam extra peng gick det att få sin ram "custom" – det vill säga skräddarsydd efter ens kropp och preferenser. Bland tävlingscyklister och framför allt proffs var detta det absolut vanligaste sättet att köpa cykel. Det material som användes var nästan uteslutande olika stållegeringar och ramrören löddes samman med muffar.

Men när skiftet mot en Asienbaserad massindustri inleddes under 1980-talet och nya material introducerades blev de handgjorda stålramarna alltmer sällsyna. Titan, aluminium och kolfiber blev i den ordningen de nya undermaterialen. Och istället för hantverkare med mångårig erfarenhet och stjärnstatus bland cykelstjärnorna, ritades allt fler cyklar och ramar av ingenjörer med cad-program som sedan anonyma fabriksarbetare i Kina och

Taiwan fick bygga. Nog så skickliga, men den magi och mytbildning som omgett ansedda byggare som De Rosa, Pinarello eller Colnago försvann under denna process. Även dessa herrar har nu en ansenlig del av sin produktion i Asien.

Men efter denna cykelindustrins metamorfos har nu intresset för handbyggt börjat växa. Custombyggda ramar i stål är mer populärt än någonsin, om än en förhållandevis marginell företeelse i cykelbranschen. Det är framför allt i USA trenden växer, men även i Europa hålls hantverkstraditionen vid liv. Vi har kollat in några av de skickligaste rambyggarna idag. Urvalskriterierna har varit att de företrädesvis bygger landsvägscyklar i stål – och att de bygger några av de vackraste cyklar vi sett. Det finns förstås många, många fler där ute. Varning för habegär.

(Priset inom parentes är den översatta valutakursen per 15:e april.)

”Jag bygger varje ram som om jag hade beställt den själv.”



Namn och byggare: Richard Sachs, Usa
Webb: www.richardsachs.com

Vad är ditt favoritmaterial och varför?

– Stål, Columbus ”PegoRichie”-rör (en rörsats baserad på Columbus Spiritlinje som Richard Sachs vidareutvecklat till-

sammans med Dario Pegoretti). De ger en mycket lätt och stark ram med den typiska känsla som karakteriserar stål.

Hur ser din vanligaste kund ut?

– Som mig. Jag bygger varje ram som om jag hade beställt den själv.

Vad börjar priserna på och ungefär hur lång leveranstid har du idag?

– I år börjar priserna på 9 000 dollar (66 700 kr) och väntelistan är nu sju-åtta år.

Namn: **Signal**, Usa

Byggare: Matt Cardinal

Webb: www.signalcycles.com

Vad är ditt favoritmaterial och varför?

–Vi bygger bara stålcyklar. Oftast en blandning av rörsatser, men mest från Columbus då deras kvalitet är mycket jämn och då vi gillar deras rörformer. Stål är det perfekta materialet för en cykel tycker jag. Det är enkelt att arbeta med och när jag bearbetar lödningar eller muffar på en ram har materialet en taktill känsla som helt enkelt känns rätt. Jag tror att det är järnet i mitt blod som vill ansluta till stålet i ramen. Och när stålet åldras blir det bara vackrare.

Hur ser din vanligaste kund ut?

–Först var mina kunder mest kompisar. Det var tacksamt, kompisar får en lätt att känna sig som ett geni. Nu är det lite mer på allvar. Våra kunder är mestadels folk vi inte träffat. Vår mest populära modell är vår långfärdsracer, en landsvägscykel med racinggeometri men med plats för skärmar och fetare däck (25–28 mm). Vi bygger också mycket cykelcrossar, crossscenen i Portland är stor.

Vad börjar priserna på och ungefär hur lång leveranstid har du idag?

–En ram utan muffar (fillet brazed) börjar på 2 000 dollar (14 800 kr), med muffar börjar de på 2 200 dollar (16 300 kr). Gafflar börjar på 250 dollar (1 850 kr). Vår väntelista är nu nio månader lång.

”Först var mina kunder mest kompisar. Det var tacksamt, kompisar får en lätt att känna sig som ett geni.”



Namn: **Retrotec**, Usa

Namn: Curt Inglis

Webb: www.ingliscycles.com

Vad är ditt favoritmaterial och varför?

–Mitt favoritmaterial är stål. Jag gillar mångsidigheten i materialet när det gäller att producera customcyklar.

Hur ser din vanligaste kund ut?

–Min vanligaste kund är alla möjliga människor – jag bygger cyklar till både stora och små, gamla och unga. Men den gemensamma nämnaren är att de alla vill ha en cykel som passar dem perfekt och som är unik.

Vad börjar priserna på och ungefär hur lång leveranstid har du idag?

–Mina ramar börjar på 1 350 dollar (10 000 kr) för en tig-svetsad standardstorlek. En tig-svetsad customram börjar på 1 550 dollar (11 500 kr).

”Den gemensamma nämnaren är att de alla vill ha en cykel som passar dem perfekt och som är unik.”

CYKELMÄSSOR FÖR HANTVERKSMÄSSIGA CYKELBYGGARE

European Handmade Bicycle Exhibition hålls i år i sydtyska Schwäbisch Gmünd, 21–23 maj: www.e-h-b-e.eu

North American Handmade Bicycle Show hålls nästa gång 25–27 februari 2011 i Austin, Texas, USA: www.handmadebicyclershow.com/

Namn: Zullo, Italien

Byggare: Tiziano Zullo

Webb: www.zullo-bike.com

Vad är ditt favoritmaterial och varför?

– Jag arbetar mest med stål. För min mest populära modell, Inqubo använder jag Dedacciais Eom 16.5-rör. Det är ett väldigt starkt och elastiskt stål, vilket ger en komfortabel ram. Jag har byggt flera stålramar till den spanska banmästaren Llaneras och han brukar säga att ”stålramar ger lika mycket tillbaka som man själv levererar”. Jag har också kunder som fortfarande kör på ramar jag byggt åt dem för 35 år sedan. Stål håller verkligen livet ut. Just nu har jag börjat bygga med Columbus rostfria Xcr-stålrör, vilket ger mycket lätta och vackra ramar. Men de är ganska dyra.

Hur ser din vanligaste kund ut?

– Min medelkund vet exakt vad han vill ha, han kan materialet och min historia. Många återvänder också till stål efter att ha kört aluminium eller kolfiber, eftersom stålramar är mer komfortabla. Storleken har också betydelse. Kunderna berättar exakt vad de ska använda sina cyklar till, det kan vara allt från tävling till touring, innan jag börjar bygga.

Vad börjar priserna på och ungefär hur lång leveranstid har du idag?

– Min Inqubo kostar från 2150 euro (cirka 21 600 kr), Xcr kostar 3020 euro (30 300 kr) och Tour'91 kostar 2130 euro (21 400 kr). Jag har en distributör i Sverige, Velosonic i Göteborg. Leveranstid just nu är ungefär 90 dagar.

”Min medelkund vet exakt vad han vill ha, han kan materialet och min historia.”



Namn: Ellis Cycles, Usa

Byggare: Dave Wages

Webb: www.elliscycles.com

Vad är ditt favoritmaterial och varför?

– Vi bygger bara cyklar i stål, men vi anlitar flera rörtillverkare: True Temper, Columbus, Reynolds och Dedacciai. Jag föredrar att inte bara använda ett enda rörset, utan att blanda rör som kan leve-

ra den funktion och den åkupplevelse varje specifik kund söker.

Hur ser din vanligaste kund ut?

– Det är en svår fråga. Jag har byggt ramar för kvinnor och män, unga och gamla. Men jag antar att de flesta av mina kunder söker en cykel som passar dem perfekt och som har stålramens klassiska utseende och åkegenskaper.

Vad börjar priserna på och ungefär hur lång leveranstid har du idag?

– Alla våra ramar byggs på beställning och priserna börjar runt 3 000 dollar (22 200 kr). Just nu är väntetiden cirka åtta månader från beställning till leverans.

Namn: **Rich Adams Custom Fabrication**, Usa

Byggare: Rich Adams

Webb: www.bicycleframes.com

Vad är ditt favoritmaterial och varför?

– Jag började med stål eftersom det är lätt att löda och tillgången är god. Jag föredrar också den karaktär stål har – det är styvt nog för prestanda men följsamt nog för god återkoppling till underlaget. Viktmässigt är det jämförbart med aluminium. I framtiden vill jag experimentera mera med titan. Det har överlägsna mekaniska egenskaper men är svårare att jobba med.

Hur ser din vanligaste kund ut?

– Min medelkund är ungefär 50 år gammal och har en eller två cyklar redan. En av dem är dessutom oftast i stål. Han eller hon är en motionär som inte hoppar på de senaste trenderna, men som är intresserad av en cykel av hög kvalitet och med lång livslängd, anpassad efter deras behov.

Vad börjar priserna på och ungefär hur lång leveranstid har du idag?

– Tig-svetsade ramar börjar på 1 050 dollar (7 800 kr). Men de flesta uppgraderar rörsatsen och föredrar lödda ramar. Utöver det så tillkommer oftast en uppgraderingskostnad för särskilda lacker, så de flesta ramar ligger runt 1 500 – 2 000 dollar (11 100 – 14 800 kr). Väntetiden är ungefär sex månader på hösten och tolv månader på våren.



Namn: **Kirk Frameworks Co**, Usa

Byggare: David Kirk

Webb: www.kirkframeworks.com

Vad är ditt favoritmaterial och varför?

– Under mina 21 år som byggare har jag jobbat med flera olika material, men nu arbetar jag uteslutande med stål. Jag gillar både att arbeta med det och att cykla på det mer än något annat material. Jag gillar att man kan bygga en lätt och livlig ram som kan hålla en livstid och att det också kan repareras om det behövs. Men det viktigaste är att cykeln passar cyklisten och att den betar sig som den ska. Samtidigt tycker jag om att bygga föremål som är vackra att se på och som får sina ägare att le.

Hur ser din vanligaste kund ut?

– De flesta av mina kunder har nog några gemensamma nämnare. Nästan alla har ägt ett antal high-endcyklar, både massproducerade och handbyggda, men de har ändå inte funnit vad de sökt. Det kan handla om sittställning, hur cykeln betar sig eller ser ut – eller en kombination av allt detta. Många har testat aluminium eller kolfiber och säger sig sakna den livlighet och snärtighet en stålram kan leverera. De flesta av mina kunder är nog mellan 40 och 50 år och har nu äntligen

råd att köpa en riktigt fin, handbyggd cykel.

Vad börjar priserna på och ungefär hur lång leveranstid har du idag?

– Jag bygger både med och utan muffar (fillet brazed) och eftersom rambyggen utan muffar kräver mer arbete kostar de också lite mer. En muffad customram och gaffel börjar på 2 900 dollar (21 500 kr) och en utan muffar med gaffel börjar på 3 000 dollar (22 200 kr). Just nu är väntelistan cirka 11–12 månader.

”De flesta av mina kunder är nog mellan 40 och 50 år och har nu äntligen råd att köpa en riktigt fin, handbyggd cykel.”



Namn: Don Walker Cycles, Usa
Byggare: Don Walker
Webb: www.donwalkercycles.com

Vad är ditt favoritmaterial och varför?

– Jag är en stålkille och har alltid varit det. När jag började bygga ramar 1991 var stål det enda material jag visste något om så jag började med det. Jag gillar både Columbus och Reynolds produkter, men använder framför allt Columbus. Både deras Zona- och Life-rör är lätta att bearbeta och löda. Ungefär 90 procent av mina cyklar är byggda med dessa rör.

Hur ser din vanligaste kund ut?

– Det är någon som söker prestanda. Oavsett om det handlar om landsväg eller bana så söker de bättre åkegenskaper, sittställning eller vridstyvhet än vad den massproducerade marknaden kan erbjuda

dem. Jag bygger också cyklar för cyklister med särskilda behov, till exempel tävlingstrehjulingar (trikes) för paralympicsdeltagare. Den delen av min verksamhet växer. Delvis beror det på att min mamma var rörelsehindrad och därför är det särskilt tillfredställande för mig att kunna hjälpa människor att njuta av den frihet som cykling innebär.

Vad börjar priserna på och ungefär hur lång leveranstid har du idag?

– Utgångspriset för ram och framgaffel är 2 000 dollar (14 800 kr). I det priset ingår en standardlack och en kolfibergaffel, men jag bygger gärna en matchande stålgaffel för 200 dollar (1 500 kr) extra. Väntetiden är cirka fyra månader.

”Jag bygger också cyklar för cyklister med särskilda behov, till exempel tävlingstrehjulingar (trikes) för paralympicsdeltagare. Den delen av min verksamhet växer. Delvis beror det på att min mamma var rörelsehindrad och därför är det särskilt tillfredställande för mig att kunna hjälpa människor att njuta av den frihet som cykling innebär.”

ANDRA HÄRLIGA CUSTOMCYKELBYGGARE

Andy Newlands: www.strawberrycycle.com, Usa

Kai Bendixen: www.bendixen-bikes.de, Tyskland

Dario Pegoretti: www.pegoretticicli.com, Italien

Cherubim: www.cherubim.jp, Japan

Mike DeSalvo: www.desalvocycles.com, Usa

Aaron Barcheck och Nick Phillips, Mosaic: www.mosaiccycles.com, Usa

Aaron Hayes, Courage: www.ridecourage.com, Usa

Sacha White, Vanilla Bicycles: www.vanillabicycles.com, Usa

Margo Conover, Luna: www.lunacycles.com, Usa

Mike Zanconato: www.zanconato.com, Usa

Bill Davidson, Davidson Bicycles: www.davidsonbicycles.com, Usa